



**РЕПУБЛИКА СРБИЈА**  
**Агенција за квалификације**

**ПРОЦЕДУРА**  
**ЗА РАЗВОЈ И УСВАЈАЊЕ СТАНДАРДА КВАЛИФИКАЦИЈЕ**

*Иницијатива за развијање стандарда квалификације*

Развој интегрисаног система Националног оквира  
квалификација у Србији

Макензијева 17/3, 11 000 Београд, Србија; +381114527794;  
nqf.serbia@ibf.be



Овај пројекат финансира Европска унија

## **Кључни појмови**

**Национални оквир квалификација Републике Србије** (у даљем тексту: НОКС) - представља инструмент за уређивање система квалификација у Републици Србији по свим нивоима и областима образовања, чиме се омогућава већа флексибилност и проходност, пре свега унутар нивоа образовања, између истих али и различитих врста квалификација, у националном и међународном контексту, као и признавање неформалног образовања и исхода неформалног учења.

**Стандард квалификације** – документ утврђен у складу са Законом о националном оквиру квалификација, који садржи опис циљева и исхода учења, као и податке о квалификацији на основу којих се врши одређивање нивоа, њено разврставање и вредновање.

**Компетенција** – интегрисани скуп знања, вештина, способности и ставова, који појединцу омогућавају ефикасно делање у складу са стандардом квалификације.

**Формално образовање** представља организоване процесе учења који се остварују на основу планова и програма наставе и учења основног и средњег образовања и студијских програма високог образовања.

**Неформално образовање** представља организоване процесе учења одраслих који се остварују на основу посебних програма, ради стицања знања, вештина, способности и ставова усмерених на рад, лични и социјални развој.

**Признавање претходног учења** – Активност образовања одраслих која се остварује проценом знања, вештина и способности стечених образовањем, животним или радним искуством и која омогућава даље учење и повећање конкурентности на тржишту рада. Термин се изједначава са термином „валидација неформалног и информалног учења” (Validation of non-formal and informal learning), а у складу са Европским препорукама за валидацију неформалног и информалног учења.

**Регистар НОКС-а** – састоји се из подрегистра националних квалификација, подрегистра стандарда квалификација и подрегистра јавно признатих организатора активности образовања одраслих (у даљем тексту: ЈПОА).

**Предлагач квалификације** – државни орган, тело и институција односно друго правно лице које предлаже увођење односно развој стандарда квалификације.

**Иницијатива за развијање и усвајање стандарда квалификације** - састоји се од елабората о оправданости квалификације и иницијалног предлога стандарда квалификације (у даљем тексту: Иницијатива).

## **Кратак опис процедуре**

У развоју стандарда квалификације учествују Агенција за квалификације, Секторско веће и Савет за НОКС, на чији предлог МПНТР доноси акт о усвајању стандарда квалификације, који се објављује у Службеном гласнику РС.

Иницијативу за развијање и усвајање стандарда за нову квалификацију може да поднесе Секторско веће, Савет за стручно образовање и образовање одраслих, Национални просветни савет, Национални савет за високо образовање, Национална служба за запошљавање, школа, високошколска установа, државни орган и друго правно лице (привредно друштво, ЈПОА и др.).

Иницијатива се подноси Агенцији за квалификације. На препоруку Агенције Иницијатива са пратећим елаборатом доставља се одговарајућем Секторском већу.

Уколико Секторско веће закључи да је иницијатива оправдана, доноси одлуку о изради стандарда квалификације и налаже Агенцији да изради предлог стандарда квалификације. Израђен предлог стандарда квалификације, Агенција доставља Савету за НОКС. У случају позитивног мишљења Савета за НОКС, министар доноси акт о усвајању стандарда квалификације и објављује га у „Службеном гласнику РС – Просветном гласнику“. На основу овог акта, Агенција уписује квалификацију и Стандард квалификације у Регистар НОКС-а.

## **Кораци у развоју стандарда квалификације**

1. Подношење Иницијативе за развијање и усвајање стандарда квалификације
2. Разматрање иницијативе у Агенцији за квалификације
3. Процена иницијативе на секторском већу
4. Израда предлога стандарда квалификације
5. Усвајање предлога стандарда квалификације на Савету за НОКС
6. Доношење стандарда квалификације и упис у Регистар НОКС-а

## ИНИЦИЈАТИВА ЗА РАЗВИЈАЊЕ И УСВАЈАЊЕ СТАНДАРДА КВАЛИФИКАЦИЈЕ

Стандард квалификације је документ који садржи скуп података којима се детаљно описује квалификација<sup>1</sup>. Израђује се на основу Методологије за развој стандарда квалификације, као и на основу података о повезаности квалификације са стандардом (стандардима) занимања утврђеним у складу са прописима који уређују запошљавање.

Овај документ је намењен информисању потенцијалних предлагача и биће стандардизован доношењем Правилника о методологији развоја стандарда квалификације, Обрасца иницијативе за развијање и усвајање стандарда квалификације као и пратећег стручног упутства за припрему иницијативе.

Иницијатива се састоји из два дела: Елаборат о оправданости квалификације Иницијалног предлога стандарда квалификације.

Сви елементи овог документа усклађени су са Законом о Националном оквиру квалификација Републике Србије<sup>2</sup>.

У наставку овог документа дата су упутства за израду Елабората о оправданости квалификације и Иницијалног предлога стандарда квалификације, са објашњењима сваког елемента.

У прилогу су дати:

- Прилог 1 – Табела са постојећим врстама квалификација према НОКС-у
- Прилог 2 – Образац за Елаборат о оправданости квалификације (бланко)
- Прилог 3 - Образац за Иницијални предлог стандарда квалификације (бланко)
- Прилог 4 - Елементи стандарда квалификације

---

<sup>1</sup> Елементи стандарда квалификације дати су у Прилогу 4

<sup>2</sup> <https://www.paragraf.rs/propisi/zakon-o-nacionalnom-okviru-kvalifikacija-republike-srbije.html>

## УПУТСТВО ЗА ИЗРАДУ ЕЛАБОРАТА О ОПРАВДАНОСТИ КВАЛИФИКАЦИЈЕ

### 1. Основни подаци о предлагачу:

назив

делатност – претежна и споредне

ПИБ

адреса, насеље, општина и град

web страница

овлашћено лице

контакт особа

електронска (email) адреса

телефон контакт особе

референце предлагача у вези са предложеном квалификацијом

*Опис активности /компетенције/искуства*

## 2. Основни подаци о квалификацији:

назив

ниво и врста

шира област ISCED 13-F<sup>3</sup>

предуслови за стицање

кратак опис квалификације

*Кратак опис треба да садржи најважније компетенције обухваћене датом квалификацијом као и да ли је квалификација усмерена преvasходно на запошљавање, усавршавање или на даље школовање.*

*Компетенција представља скуп знања, вештина, способности и ставова.*

<sup>3</sup> 00 - Општи програми и квалификације; 01 – образовање; 02 - Уметност и хуманистичке науке; 03 - Друштвене науке, новинарство и информисање; 04 - Пословање, администрација и право; 05 - Природне науке, математика и статистика; 06 - Информационе и комуникационе технологије; 07 - Инжењерство, производња и грађевинарство; 08 - Пољопривреда, шумарство, рибарство и ветерина; 09 - Здравство и социјална заштита; 10 – Услуге.

### 3. Образложење квалификације:

#### Кратак опис сврхе, односно одговор зашто је квалификација потребна

*Потребно је да се направи опис конкретне потребе коју ће квалификација задовољити у сектору рада<sup>4</sup>. У вези са тим потребно је назначити занимања која су основа за ту квалификацију у складу са усвојеном Националном класификацијом занимања<sup>5</sup>. Важно је да се види веза са описом квалификације из претходног дела елабората. Објаснити која знања и вештине недостају на тржишту рада из перспективе саме организације и зашто (нпр. нове технологије, нова опрема, нови пословни модели, итд.).*

#### Веза предложене квалификације са постојећим квалификацијама

*Потребно је објаснити како се предложена квалификација разликује од постојећих квалификација<sup>6</sup> и у каквој је вези са постојећом структуром квалификација. Подносилац је дужан да размотри постојећу структуру квалификација у одређеној области и да да информацију о утицају нове квалификације на постојеће квалификације и занимања у области. Треба да се дефинише које су последице на постојећу структуру и/или које ће квалификације бити замењене/надограђене.*

#### Процена потреба за квалификацијом

*Пожељно је да Иницијатива буде утемељена на проценама годишњих потреба за радном снагом са датом квалификацијом, која се може односити на групу организација/компанија из којих долази иницијатива или која су учествовала у иницијативи. Уколико имате такве податке прикажите их за наредних пет година. Други доступни релевантни подаци из административних извора и истраживања могу бити коришћени за образложење процене.*

#### Укљученост партнера у израду иницијативе

*Које институције/удружења/експерти су консултовани при изради ове иницијативе и шта су закључци тих консултација? Да ли је целокупна квалификација заједнички развијена (у сарадњи са другим институцијама/удружењима/привредним друштвима) или је потврђена од стране партнера? Као докази се могу приложити потврде или мишљења партнера.*

<sup>4</sup> <http://www.stat.gov.rs/media/2622/klasifikacija-delatnosti-2010.pdf>

<sup>5</sup> <https://www.minrzs.gov.rs/arhiva-internet-prezentacije->

<2019/files/prirucnik-za-primenu-jedinstvenog-kodeksa-sifara-za-unosenje-i-sifiranje-podataka-u-evidencijama-u-oblasti-rada.pdf>

<sup>6</sup> До доношења Регистра НОКС-а, користе се следећи извори: [http://noks.mpn.gov.rs/baza-kvalifikacija\\_2/](http://noks.mpn.gov.rs/baza-kvalifikacija_2/)  
<https://www.obrazovanje.rs/sr/programmes>

#### **4. Кратка анализа постојећих сродних квалификација из три државе**

*Потребно је приложити називе квалификације из најмање три државе у којима постоји слична квалификација у погледу описа рада и тражених компетенција. Уз опис навести извор података.  
Овај елемент није обавезан*



**УПУТСТВО ЗА ПОПУЊАВАЊЕ ОБРАСЦА ЗА ИНИЦИЈАЛНИ ПРЕДЛОГ  
СТАНДАРДА КВАЛИФИКАЦИЈЕ<sup>7</sup>**

<b>НАЗИВ КВАЛИФИКАЦИЈЕ</b>	
<b>Назив квалификације:</b>	Назив квалификације мора бити јединствен, што значи да не сме да буде исти као назив постојећих квалификација, изузев када се предлаже ревизија стандарда квалификације. Такође, пожељно је да назив квалификације не личи на неку постојећу квалификацију, осим ако је реч о специјализацији (нпр. Водач и Водач-специјалиста). Квалификација има исти назив како је наведено у програмима образовања/обучавања у предуниверзитетском образовању. У принципу, назив квалификације има два дела: генерички део и специфични део. Специфични део је везан уз посебност подручја, поља и друго (нпр., машинство), а генерички део се односи на неку групу квалификација и користи се само за одговарајући ниво или подниво (нпр. Техничар, Струковни инжењер)
<b>ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ КВАЛИФИКАЦИЈЕ</b>	
<b>НОКС ниво</b>	Предлог нивоа се утврђује на основу дескриптора (Закон НОКС-у, Прилог 1.)
<b>Подручје рада<sup>8</sup>/ Поље образовања</b>	У овом делу се уноси подручје из класификације програма у предуниверзитетском образовању - Подручја рада или Образовно-научна и образовно-уметничка поља у високом образовању (у складу са Законом о високом образовању)
<b>Врста квалификације</b>	У овом делу утврђује се одговарајућа врста квалификације, која у НОКС-у може бити: општа, стручна, академска или струковна ( <b>Прилог 1</b> )
<b>Трајање програма образовања /обучавања</b>	Ово поље се односи на предуниверзитетско образовање. Уноси се трајање програма изражено у годинама, односно у сатима за програме обука.
<b>Обим програма изражен у кредитним бодовима</b>	У НОКС-у за високо образовање користе се Европски бодови: ЕСПБ бодови. Предлагач иницијативе у <b>високом образовању</b> даје процену броја кредитних бодова са образложењем.
<b>Предуслови за стицање квалификације</b>	Уносе се предуслови које појединци треба да испуне да би приступили стицању квалификације, у облику претходне квалификације или група квалификација. Ове услове појединац мора да испуни пре приступања процесу стицања квалификације. Уколико постоје и други предуслови за стицање неке квалификације, потребно их је навести. Услови се могу састојати од следећих категорија: <ul style="list-style-type: none"> <li>• претходно образовање или претходно стечена квалификација, односно групе квалификација,</li> <li>• посебне психофизичке или медицинске способности,</li> <li>• радно искуство,</li> <li>• посебни захтеви (нормативни захтеви, старост, некажњавање, и друго).</li> </ul>
<b>Облици учења</b>	У овом делу наводи се један или више облика учења путем којих се стиче квалификација: <ul style="list-style-type: none"> <li>• формално,</li> <li>• неформално,</li> <li>• информално/признавање претходног учења</li> </ul>

<sup>7</sup> Упутство је сачињено у складу са нацртом Методологије за развој стандарда квалификације

<sup>8</sup> <http://www.upis.mpn.gov.rs/Cir/Srednje-skole-pretraga/070351110000000000>

<b>РЕЛЕВАНТНОСТ КВАЛИФИКАЦИЈЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ И НАСТАВАК ОБРАЗОВАЊА</b>	
Занимање/а	Навести занимања која су обухваћена Националном класификацијом занимања (Шифарник занимања <sup>9</sup> ).
Опис рада <sup>10</sup>	<b>Дужности</b>
	<b>Задаци</b>
Екстремни услови под којима се обављају дужности	До података за ове делове је могуће доћи из анализа ризика радних места које поседују компаније у складу са Прописима у области безбедности и здравља на раду, поштујући Уредбу о утврђивању опасног рада за децу или мишљење и податке Управе за безбедност и здравље на раду у оквиру МРЗСП.
Изложеност ризицима при обављању дужности	
<b>ПРЕДЛОГ ИСХОДА УЧЕЊА</b>	
Општи опис квалификације	У овом делу наводе се компетенције које проистичу из описа рада.
Знања	Таксативно се наводе знања неопходна за обављање дужности/задатака
Вештине	Таксативно се наводе вештине за обављање дужности/задатака
Способности и ставови	Приликом дефинисања узимају се у обзир компетенције и користе следећи критеријуми уз спецификовање у односу на поступке, средства, процедуре и одлуке: <u>ниво самосталности у раду</u> ; <u>преузимање одговорности за сопствени рад и /или рад других</u> ; <u>решавање проблема</u>

<sup>9</sup> <https://www.minrzs.gov.rs/arhiva-internet-prezentacije-2019/files/prirucnik-za-primenu-jedinstvenog-kodeksa-sifara-za-unosenje-i-sifriranje-podataka-u-evidencijama-u-oblasti-rada.pdf>

<sup>10</sup> Поља (Опис рада, Екстремни услови под којима се обављају дужности и Изложеност ризицима при обављању дужности) попуњавају се у оквиру стандарда квалификације до доношења Стандарда занимања у складу са прописима којима се уређује запошљавање

## ПОСТОЈЕЋЕ КВАЛИФИКАЦИЈЕ ПО ВРСТАМА ПРЕМА НОКС-У

ВРСТЕ КВАЛИФИКАЦИЈА	ОПИС
опште	основно образовање и васпитање
	гимназијско образовање и васпитање које обухвата све типове и смерове гимназија као и специјализоване гимназије
стручне	средње стручно образовање
	средње уметничко образовање
	обуке у неформалном образовању
академске	високо образовање стечено завршавањем основних академских
	високо образовање стечено завршавањем мастер академских, специјалистичких академских
	високо образовање стечено завршавањем докторских студија
струковне	високо образовање стечено на основним струковним
	високо образовање стечено на специјалистичким струковним и мастер струковним студијама

**ЕЛАБОРАТ О ОПРАВДАНОСТИ КВАЛИФИКАЦИЈЕ**  
*Образац*

**1. Основни подаци о предлагачу:**

назив

делатност – претежна и споредне

ПИБ

адреса, насеље, општина и град

web страница

овлашћено лице

контакт особа

електронска (email) адреса

телефон контакт особе

референце предлагача у вези са предложеном квалификацијом

## 2. Основни подаци о квалификацији:

назив

ниво и врста

шира област ISCED 13-F<sup>11</sup>

предуслови за стицање

кратак опис квалификације


*НАЧЕТО*

<sup>11</sup> 00 - Општи програми и квалификације; 01 – Образовање; 02 - Уметност и хуманистичке науке; 03 - Друштвене науке, новинарство и информисање; 04 - Пословање, администрација и право; 05 - Природне науке, математика и статистика; 06 - Информационе и комуникационе технологије; 07 - Инжењерство, производња и грађевинарство; 08 - Пољопривреда, шумарство, рибарство и ветерина; 09 - Здравство и социјална заштита; 10 – Услуге.

### **3. Образложење квалификације:**

**Кратак опис сврхе, односно одговор зашто је квалификација потребна**

**Веза предложене квалификације са постојећим квалификацијама**

**Процена потреба за квалификацијом**

**Укљученост партнера у израду иницијативе**

#### 4. Кратка анализа постојећих сродних квалификација из три државе

A large, empty rectangular box with a thin black border, intended for the user to enter the analysis of related qualifications from three countries. A large, light gray watermark reading 'НАЦРТ' is diagonally overlaid across the page.

**ИНИЦИЈАЛНИ ПРЕДЛОГ СТАНДАРДА КВАЛИФИКАЦИЈЕ**  
Образац

<b>НАЗИВ КВАЛИФИКАЦИЈЕ</b>		
Назив квалификације:		
<b>ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ КВАЛИФИКАЦИЈЕ</b>		
НОКС ниво		
Подручје рада/ Поље образовања		
Врста квалификације		
Трајање програма образовања /обучавања		
Обим програма изражен у кредитним бодовима		
Предуслови за стицање квалификације		
Облици учења		
<b>РЕЛЕВАНТНОСТ КВАЛИФИКАЦИЈЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ И НАСТАВАК ОБРАЗОВАЊА</b>		
Занимање/а:	- -	
Опис рада	Дужности	Задаци
		-
		-
		-
Екстремни услови под којима се обављају дужности	- -	
Изложеност ризицима при обављању дужности	- -	
<b>ПРЕДЛОГ ИСХОДА УЧЕЊА</b>		
Општи опис квалификације	- -	
Знања	- -	
Вештине	- -	
Способности и ставови	- -	



## СТАНДАРД КВАЛИФИКАЦИЈЕ

Елементи

СТАНДАРД КВАЛИФИКАЦИЈЕ		
НАЗИВ КВАЛИФИКАЦИЈЕ		
Назив квалификације:		
Шифра квалификације:		
ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ КВАЛИФИКАЦИЈЕ		
ISCED-F 2013		
НОКС ниво		
Подручје рада/ Поље образовања		
Врста квалификације		
Трајање програма образовања /обучавања		
Обим програма изражен у кредитним бодовима		
Предуслови за стицање квалификације		
Начин стицања квалификације		
Врста јавне исправе		
РЕЛЕВАНТНОСТ КВАЛИФИКАЦИЈЕ ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ И НАСТАВАК ОБРАЗОВАЊА		
Проходност у систему квалификација		
Занимање		
Опис рада	Дужности – стручне компетенције	Задаци – јединице компетенција
Екстремни услови под којима се		

обављају дужности	
Изложеност ризицима при обављању дужности	
<b>ПРЕДЛОГ ИСХОДА УЧЕЊА</b>	
Општи опис квалификације	
Знања	
Вештине	
Способности и ставови	
Начина провере достигнутоги исхода учења	
<b>ОСИГУРАЊЕ КВАЛИТЕТА КВАЛИФИКАЦИЈЕ</b>	
Квалификације реализатора програма	
Тело надлежно за издавање јавне исправе	